

БИИР ДОЙДУЛААХТАРЫН ҮЙЭТИТЭЛЛЭР

Саха литературатын прозатыгар роман курдук бөдөн жанры төрүттээчи, гражданский сэрии кыттылааба, Саха АССР бастагы Ынырылтын дьокутаата Семен Степанович Яковлев-Эрилик Эристин төрөөбүтэ 127 сылын көрсө, төрөөбүт Чакырын нэһилиэгэр тохсунньу 26 күнүттэн анал декада саҕаланна.

Декаданы аһыы үөрүүлээх чааһыгар Чурапчы нэһилиэгиттэн улуус дьаһалтатын архыып отделениетин сэбиэдиссэйэ, улуус Мунньабын дьокутаата Татьяна Адамова, Чакыр нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо, "Учууталлар учууталлара" бэлиэ хаһаайката Мария Филиппова, Чакыр нэһилиэгин баһылыга Константин Лебедев, Эрилик Эристин аатынан Чакыр орто оскуолатын дириэктэрэ Александра Неустроева, ону тэҥэ үөрэнээччилэр, учууталлар, төрөппүттэр кыттыны ыллылар. Бу дьаһалга, Татьяна Васильевна салалтатынан, Эрилик Эристин 1932 сыллаахха "Саҥа олох" типографиятыгар бэчээттэммит "Өрөбүлүүсүөй иннинэ өлбүттүргө ахты" брошюра хаттаан бэчээттэнэн, кинигэ буолан тахсыбытын билиһиннэрдэ. Мария Егоровна кэлэр нэдиэлэбэ улахан кылаас үөрэнээччилэригэр анаан, бу кинигэ туһунан ситиһили кэлси тахсыахтаабын эттэ.

Оскуола кэлэктиибэ декада устата төрөппүттэри кытары ыкса "КВЕСТ" оонньуулары, үөрэнээччилэргэ анаан уруһуй куонкуруһун, кылаас чаастарын ыыталларын биллэрдэ. Ону таһынан оскуола дириэктэрэ Александра Васильевна декада түмүктэниитэ оҕолору барыларын улахан "Сюрприз" күүтэрин иһитиннэрдэ.

Онон Чакыр нэһилиэгэ биер дойдулаахтарын аатын үйэтитэр дьаһалы дьонуннаахтык саҕалаатылар.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

ПРОГРАММА

Республиканской научно-практической конференции "Павловские чтения" "Наследие ИВАНА МИХАЙЛОВИЧА ПАВЛОВА, ветерана Великой Отечественной войны, кавалера ордена Славы 3 степени, Отечественной войны 1 степени, лауреата государственной премии имени П.А. Ойунского, заслуженный учитель ЯАССР, кавалера ордена "Полярная звезда", почетного гражданина Чурапчинского, Болугурского наслегов и Чурапчинского улуса, в увековечивании памяти воинов-земляков в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов", посвященная в рамках подготовки к 75-летию Великой Победы.

Дата и место проведения: с. Чурапча, 6 февраля 2019 г.

Пленарное заседание.

9.00-10.00 – Регистрация участников, работа прессы, выставка.

10.30-13.00 – Доклады, выступления.

13.00 – Подведение итогов.

(Место проведения: Актовый зал МО "Чурапчинский улус").

Республиканская научно-практическая конференция "Павловские чтения".

9.00-10.00 – Регистрация участников, работа прессы (МБОУ "Чурапчинская СОШ имени И.М. Павлова").

10.00 – 10.30 – Открытие конференции (спортивный зал школы).

10.30 – 12.30 – Работа по секциям (кабинеты).

12.30 – 14.00 – Обед (столовая).

14.00-16.00 – Работа по секциям (кабинеты).

16.00-16.30 – Работа экспертов.

16.30-17.00 – Закрытие, награждение (спортивный зал).

Орг. комиссия.

Тирии мээчик кыырайа көттө

уопсастыбаларын бэрэссэдээтэлэ Ирина Лебедева, улуус баһылыгын социальнай болгуруостарга солбуйааччы Николай Аммосов, улуустаагы социальнай харапта управлениетин салайааччыта Лидия Тосукаева эбэрдэ тылы этиилэр.

Волейбол икки көрүнүгүн ыытылынна. Олорон эрэ оонньуу Александр Федотов аатынан устуорт киинигэр оттон туран эрэ оонньуу Афанасий Софронов аатынан устуорт комплексыгар буоллулар. Чурапчы хамаандатын улуустаагы доруобуйаларынан хааччахтаах дьон уопсастыбаларын устуорт киинигэр хайысхатын салайар Сардаана Новгородова илдьэ сырытта. Хамаанда састаабыгар волейболга улуустуу чияһин көмүскэттилэр: Михаил Кривошапкин, Дмитрий Сорокумов, Григорий Евграфов, Павел Саввин, Вера Климова, Дина Оконежникова, Мария Капрынова, Константин Сергеев, Владимир Заболоцкий, Николай Баишев, Николай Николаев, Сардаана Новгородова, Иван Макаров, Илья Толстоухов у.д.а. Хамаанда түмүс туттар бэтэрээн ыспарсымыаннарынан аатталыбыт: Мария Владимировна, Маргарита Дьяконовна, Борис Александров, Михаил Сергеев.

Елизавета Винокурованы, Валерий Дьяковскайы, Мария Монастыреваны.

Онон биер дойдулаахтарбытыгар ситиһиилэри уонна купун тутар 26-27 күннэригэр Аммаба ыытыллыахтаах чөмүгүнээх кыттан, кыайыы көтөллөнөн кэлэллэригэр баҕарыабын.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

левой фонд

дет. (детский)

фонд (детский)

Тохсунньу 30-31 күннэригэр Чурапчы улуусугар доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго волейбол оонньуугар өрөспүүбүлүкэтээби күрэхтэһии саҕаланна. Манна Амма, Уһуэ Бүлүү, Мэиэ Хаҥалас, Нам, Ньурба, Таатта, Хаҥалас, Чурапчы улуустарыттан уопсайа холбоон, 187 киһи кэлэн кыттыны ылла.

Күрэхтэһии үөрүүлээх чааһыгар СӨ физкультурна уонна устуорт министриэтибэтин адаптивнай устуорт көрүннэрин киинин дириэктэрэ Анастасия Михайлова, СӨ доруобуйаларынан хааччахтаах дьон

БИЛИН ПОЭТ ААТА ҮЙЭТИТИЛЛЭР

Аннотацияба «Уустук олобу олоорбут, репрессия ыар тыныгар түбээн кэрэгэй дьылбааммыт, аата умнулла быһытыбыт. Кэбээйи икхи бастагы суруйааччытын Тимофей Сметанины, Иван Петровы үүнэрэн таһаарыт учуутал Гавриил Иванович Егоров - Билин поэт сырдык аатын үйэтиргэ анаан кини сизэн быраата суруйааччы Сомоёо түмэн олоорбут аймах-билэ дьоннорун, төрөллүт олоорун, Гавриил Ивановичы кытта алтыһыт дьоннор уонна кинини үйэтиргэ быһаччы үлэлэһэ сылдьар кэбээйилэр ахтыһыт, матырыйааллара хомуллан бу кинигэ киирдилэр» диир этиллибит. Кинигэ аан тылын ааптар Павел Федоров-Сомоёо суруйбут. Итиннэ кини 2019 сылга саха литературатын кемүс кылаатыгар киирбит классическай айымнылары суруйбут фронтвик, суруйааччы

Тимофей Егорович Сметанин төрөөбүтэ 100 сыла туоларын билиэтэбит. Салгыы бу кинигэ тахсытыгар ытыллыбыт үлэни, поэт кылгас биографиятын сырдаппыт.

Билин поэт 1910 сыллаахха Одьулуун нэһилиэгэр дьадаһы, үөрэбэ суох дьыа кэргэнгэ төрөөбүт. Дьоккуускайдаагы педагогическай техникумна үөрэнэ киирбит. 1932 сыллаахха бүтэрбит уонна күһүнүгэр Кэбээйигэ учууталынан ананан үлэһи барбыт. Бу кэмгэ хоһоону суруйуунан күскэ дьарыктаммыт эбит. Нөгүө сылыгар «Охсуһуубут уоттара» диир хоһооннорун кинигэ бэчээттэммит. Онтон 1935 сыллаахха «Сааскы санаа» диир иккис кинигэ кун сириин көрбүт. Билин поэт олох эдэр

сылдьан, 1933-35 ос. Саха сириин суруйааччыларын сойууһун бырабылыанньатын үлэһитинэн, «Кыһыл ыллык» сурунаал эппизтиир сэкирэтээринэн, радиоэмитиэскэ литературнай эрдэктэринэн үлэлээбит. Ити сылларга саха суруйааччылар Н.Е. Мординов-Амма Аччыгыйа, В.М. Новиков-Күннүк Уурастыырап, С.Р. Кулаников-Элэй, Н.М. Заболоцкий-Чысхаан литературнай куруһуоктарыгар киирбит уонна литература болпурдуһугар киири диир уус-уран альманахха «Сагаар» хоһоонунан кыттыбыт. Оттон 1935-37 ос. Платон Ойуунускай салайар тыл уонна култуура, устуоруйа наукай-чинчийэр институтугар таһаарылаахтык үлэлээбит. Ити курдук, үчүгэй баһаытык табыллан, үлэлээн-хамсаан эрдэһинэ, 1938 сыллаахха сымыйа дьылааба баһыллан хаайыллан, сырдык аата тэлсиппэн норуот естөөгө аагыран, 20 сыл устата ыарахан олобу олоорбут, эрийи көрсүбүт.

Кинигэ сүрэхтэниитигэр мустубут дьон Билин поэт айар үлэтин, олоһун иһирэх тылынан ахтан-санаан аастылар. Павел Федоров-Сомоёону «Кырдык тиллиитэ» кинигэ сүрэхтэммитинэн истинник эбэрдалээтилэр, махтаныйлар. Билин поэт кыһа Харыйаана Гаврильевна уонна сизэннэрэ кэтэһиилээх сана кинигэ тахсытынан эбэрдалээтилэр. Абаара, эһэлэрэ Гавриил Иванович сураба суох сүлүттүн Василий Николаевич Дьяковскай булан, кииһили унуох тутуллубутун улаханчык махтанан турар абыннылар. Дьаһагы Билин поэт айымныһыттан хоһооннору биэр дойдутаахтара-одьулууннар дорбонноохтук аабылара, Ньургуйаана Дагданча ылбабай ырыата кизэгэттэ.

Марфа ПЕТРОВА.

Тохсунньу 29 күнүгэр улуустаагы кини библиотэикэбэ прозаик, публицист, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ, Арассыйа суруйааччыларын уонна суруналыыстарын сойууһун чилиэнэ П.П. Федоров-Сомоёо «Кырдык тиллиитэ» диир Г.И. Егоров - Билин поэт олоһун, айар үлэтин сырдатар сана кинигэтин сүрэхтэниитэ буолла.

Билин күнүгэ улуус дьоккутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, Чурапчы нэһилиэгин баһылытын бастагы солбуйааччы Алексей Бурцев, баһылыгы социальнай болпуростарга солбуйааччы Петр Гуляев, Одьулуун нэһилиэгин баһылыга Людмила Ефремова, уонна библиотэикэ үлэһиттэрэ, саханорудунай суруйааччыта С.А. Попов-Сэмэн Тумат, Чурапчы улууһун кизэн уопсастыбанньыга Татьяна Маркова, Мырыла нэһилиэгин уонна Кэбээйи улууһун бэрэстэбиитэллэрэ, Билин поэт кыһа Харыйаана Гаврильевна сизэннэрэ, чугас аймахтара уо.д.а. ыгырылаах ылдыттар кыттыһыны ыллылар.

Сага кинигэ ис тутулун кини библиотэикэ дириэктэрэ Вера Платонска сииһилии сырдатта. Ол курдук, «Кырдык тиллиитэ» кинигэ 2018 сылга «Сага олох» эрдээксийэбэ 200 ахсаанынан бэчээттэнэн тахсыбыт. Кинигэ киири тылыгар Г.И. Егоров автобиографиятыттан элиграф оһоһуллубут.

АРХЫЫПТАН – ЭРИЛИК ЭРИСТИИН ҮЛЭЛЭРЭ

көрдөрөр-иһитиннэрэр бизриилэр, 2012 сылга Дьоккуускай куорат Саха театрын саалатыгар 120 сылын, 2017 сылга Суорун Омоллоон аатынан Опера уонна балет театрыгар 125 сылын бэлиэтиир тэрээһиннэргэ көрөөччүлэр, мизстэба тиксипт тына ыга аньан кэлиилэрэ. "Эрилик Эристиин" аатынан колхоз, колхуос отделениелара: Хоптобо, Хадаар, Хайахсыт, Чакыр нэһиликтэрин - 125 эр киһи кыттылаах хуора Дьоккуускай килбэйэр «иннигэр ыллаан ньириппитэ о.д.а. Бу барыта билигин да Эрилик Эристиин түмэр күүһэ баарын көрдөрөр.

Ханнык бабарар норуот бэйэтин устуоруйатын билэр, харыстыыр буоллаһына, инникилээх уонна албастары хатылаабаат. Эрилик Эристиин бэйэтин олоорбут кэмнэ ыарахаттарыгар, дьиннээх олох чахчыларыгар олобуран айбыта – үлэлээбитэ. Үгүс аабааччы "Ханыгыр" о.д.а. айымныларын харах уулаах аабаар буолуохтаах. Кыраны-кыамматы атабаастааһын аныгы да кэмгэ биэр амыз турар болпурдус буолар.

"Эрилик Эристиин чабылхай олобо, баай ис хоһоонноох айар үлэтэ үөрэтиллэ-чинчиллэ турара, дьонно-сэргэбэ, кэнэбэски ычачка улахан суолталаах. Ити барыта биһиги уопсастыбабытыгар кииһилии сыһыан-майгы туругуран иһитигэр бизэ тирэбинэн буолар. Төбө диэтэххэ, Эрилик Эристиин эппитин курдук, "олох икхи үөрэх биэр кининээхтэр, - диир, Е.А. Борисов суруйбута.

2017 сылга филология билимин дуоктардара Н.Н.Тобурокова, В.Б. Охорокова "Эрилик Эристиин олобо уонна айар үлэтэ" 326 стр. монографияларын кизэн эйгэбэ научнай таһымна таһаарыттары кэскиллээх. Кинилэр: "суруйааччы оҕотообу дьаалхааннаах олоххо саха киһитэ бэйэтин мизстэтин булуутун, характер өтүүнэ булуутун-хатыһын арыян көрдөрбүтүн уонна сана олох типини оргуйарын чахчы да себүлүү, себө-махтайа, киз

ДУОЛАН

Эр дьонно аналлаах сыһыары

Убаастабыллаах аабааччыларбыт!

2019 сыл олунньу ыйыттан сабаалаан, улууспут "Сана олох" хаһыатыгар икки ыйга биридэ "Дуолан" диэн эр дьонно, уопаттарга аналлаах сыһыары тахсарын иһитиннэрбит. Бу балаһага аһиллээн булка-алка сиргэ-уохка сылдыһы үгэстэрин, сүбэлэри, буолбут түбэттэлэри, көрдүөстээх да түгэннэри суруйан бытаргытын күүтэбит. Манна тизкиниктэн сабаалаан, булчуттар, булчут ыттар тустарынан, тимир, мас уустарын сүбэлэрэ, мииниллэр минзлэр, уруксу сылларга аагырыт-сурагырыт кадровай булчуттар тустарынан интервизинэй суруйуулар тахсыахтара. Маны тэнэ, бэйэбит бабабытынан араас таһымнаах рекламаларгытын, иһитиннэриилэргитин биэриэххитин сеп.

Үүмүт 2019 сылга, Байанай сылыгар, Баай Байанайгыт хас биридигитигэр мучук гыннын, утары уунун, ситиһиллээх, кыайылаах-хотуулаах буолун диэн алгыы хаалабыт!

"СУОЛДЬУТ" маһаһыын ынырар

Аһыйах сылтан бэттэх Чурапчы нэһилиэгэр "СУОЛДЬУТ" маһаһыын сааны-сэбиргэли аҕалан атыылыыр буолуобуттан, үгүс эр дьон улаханньык абыранньыт диэтэххэ, омуон буолбатабыа буолуо. Бу сотору кэминэн сааскы булт чугаһаан, уопаттар "хантан, ханнык үчүгэй сааны ылыныахха", "Быйыл ботуруон сыаната төһө буолбута буолла" диэн күннээҕи түбүктэрин быһыыгар саныыр буолуохтаахтар.

"СУОЛДЬУТ" маһаһыын дириэктэрэ Петр Степанович Марков манньык кэпсиир:

"Билиги маһаһыыммыт аана мэлдьи аһаас. Быйылгы сылга "MP-155-156" саалар араастарын аайыттан атыыга кизини тахсан тураллар. Сыаналара 30 тыһ. солкуобайтан сабаалаан, 50 тыһ. солкуобайга диэри, ону таһынан буулдья саалара мэлдьи бааллар. ортотунан, эмиз 30 тыһ. солкуобайтан сабааланаллар. Ботуруоннары ырыттаха, 12-лээх доруобун арааһынан "Феттер", "Главлатрон", "Искра" баар. 1 устууката – 20 солк. сабаалаан 32 солк. диэри буолуоҕа. Уопсайынан, саалар ботуруоннар сыаналара куорат сыанатын кытары туох да уратылары суох. Эбии Италия саалара кэллэллэр күүтүллэр. Итини таһынан сааны харайар сейфэлэр кэллилэр. Холбоһуа, түөрт сааны угуоха сөптөөх сейфэ 10.500 тыһ. солк. туох баар стандарда эппиэттир. Мантан саас 1-2 миэстэлээх улахан эрһиинэ тыһылары аҕалыахпыт. Российскай хаачыстыбалаах булка аналлаах танас-сап, атах танастара мэлдьи атыыга бааллар, билигин танаска 10% чэпчэтии көрүллэ турар. "НИКОН" фирма күнүс, харанаҕа көрөр бинокллара, 8 биэрэстээҕи тийэ хабар араассыйалар, суолу-иһи ыйар навигатордар, сайынны, кыһынны балыкка аналлаах тэриллэр, саа-саадаха чаастара, куһу-хааһы ыгырар маноктар, үүтээнгэ туһаныллар банаардар, утууар мөһөөччүктэр, иһит-хомуос о.д.а. киһи наадылар тэриллэрин аҕалабыт".

Дьэ, онон улууспут эр дьонно сааскы булка бэлэм буолар гына эрдэттэн сааны-саадаҕы сууйан-сотон, ботуруону ботуччу собуос атыылаһан, танаһы-сабы эрдэттэн бэриннэххэ табыллар. Быйылгы дьылга күс үөрэ халын буолуо диэн кырдыабастар сабадалыыллар.

Сааскы куска диэри 96 хонук хаалла!

Уһун кыһын устата модун тымныынан бохсуллан, халын хаарынан сабыллан турар тапталлаах Сахабыт сиригэр саас барахсан салаллан кэлиитэ опус да кэтэһиилээх буоллаҕа. Күн – улам-улам уһаан, халлаан сылпыйан, айылҕа барахсан уһун уутуттан уһуктан, үөн-көйүүр тиллэн, көтөр-сүүрэр, киһи-сүөһү сэргэхсийэн, тулалыыр эйгэн барыта ып-ыраас, сып-сырдык, үтүөбэ-кэрээ тардыһар кэмнэрэ кэллэхтэрэ.

Оттон эр дьон сүргэтин көтөбөр маңнайгы кус кэлиитин туохха сатаан тэннээххиний? Ким саас маннайгы куһу көрбүт болҕомто киинигэр сылдыар.

Ити иннинэ ким ханна, кимнээҕи кытары кустуу барарын былаанныыр, ким саатын көнүлүн уһаттарар, ботуруон атыылаһар, ким кустуурга көнүлү ылар түбүгэр түһэр. Үгүс дьон үөрэнэн хаалбыттарынан, "Быйыл куһу бултааһын хаһыстан көнүллэнэрэ буолуой" диэн "төбөлөрүн сынньар" үгэстээхтэр. Дьэ, ол иһин, дьоммутугар-сэргэбитигэр, уопаттарга туһалаах буоллун диэн, эрдэ тахсан олоһубут

Быйаарыны таһаарабыт. "Саха өрөспүүбүлүкэтин Бэрэсидьиэнин 2012 сыллааҕы от ыйын 27 күнүнээҕи 5691 №-дээх ыйааҕынан «Саха өрөспүүбүлүкэтин бултуур сирдэригэр булду көнүллүүр туһунан» 2013 сыл сааскы кэмигэр аллараа ааттаммыт улуустар (оройуоннар) көтөрү бултуурга көнүллэнэр күннэрэ:

Хаас: ыам ыйын 24-26 күннэрэ – Анаабыр, Аллайыаха, Булун, Аллараа Халыма, Усуйаана; ыам ыйын 6-8 күннэрэ – Абый, Үөһээ Халыма, Дьааны, Эдьигээн, Муома, Өлөөн, Орто Халыма, Эбээн Бытантай, Мииринэй улууһугар – Айхал уонна Удачнай.

Кус, хаас, о.д.а: бэс ыйын 4-10 күннэрэ – Анаабыр, Аллайыаха, Булун, Аллараа Халыма, Усуйаана; ыам ыйын 31-бэс ыйын 6 күннэрэ – Абый, Үөһээ Халыма, Дьааны, Эдьигээн, Муома, Өлөөн, Орто Халыма, Эбээн Бытантай, Мииринэй улууһугар – Айхал уонна Удачнай; ыам ыйын 16-21 күннэрэ – Өймөкөөн, Томпо; ыам ыйын 12-21 күннэрэ – Үөһээ Бүлүү, Бүлүү, Горнай, Кэбээйи, Мииринэй (Айхалтан уонна Удачнайтан ураты), Ньурба, Сунтаар; ыам ыйын 8-17 күннэрэ – Амма, Алдан, Ленскэй, Мэнэ Хаҥалас, Нам, Нерюнгри, Өлүөхүмэ, Таатта, Уус Алдан, Уус Маайа, Хаҥалас, Чурапчы, Дьокуюскай.

Анды: бэс ыйын 1-4 күннэрэ – Амма, Бүлүү, Горнай, Кэбээйи, Мэнэ-Хаҥалас, Нам, Өймөкөөн, Таатта, Томпо, Уус Алдан, Хаҥалас, Чурапчы.

Мас көтөрө (улар, куртуяха атыыра): ыам ыйын 7-16 күннэрэ – бары улуустар.

2013 сылга судаарыстыбаннай түһээни (пошлина) РФ Сьербаанын таһынан, почта отделениеларыгар эмиз төлүүххэ сеп. Ити ыйыллыбыт көтөрдөрү бултуурга көнүлү Дьокуюскайга киһиэн ылыахха сеп. Саха өрөспүүбүлүкэтин булт, хаһаайыстыбатын Департаменттан, Чернышевской уул., 14; «Госохотохра» ГКУ; Петровской уул., 19/5 эбэтэр МФК; улуустарга (оройуоннарга) — Булт хаһаайыстыбатын государственной инспектордарыгар уонна МФК филиалларыгар.

Оттон СӨ Росгвардия бырабыланыытын Таатта, Чурапчы, Уус-Алдан улуустарын

лицензиялыыр, көнүллүүр үлэ отделын начаалынньыга Гаврил Петрович Андросов манньык кэпсиир. "Сааскы булт болдьобун биризмэтигэр хас биридди булчут, бастатан туран, булт билиэтин кытта кус-хаас лицензиятын илдьэ сылдыара, ону таһынан бас билэр саатын уонна саа докумуонун илдьэ сылдыара булгуччулаах. Бултуур сиригэр барары

Сүрүн дьоруойдар: эрэнэ ойуу эбирдээх, эмээхсин курдук сирэйдээх Хамныгыр обонньор, эриллэ хаппыт обонньор, кугас бытыктаах обонньор, омоннаах көкөт, эмис да эмис обонньор, оройуон биир дьоһун үлэһитэ, ааптар.

Аатырбыт Кэнхэмэ үрдүгэр,
Аар тайбатын кэриитигэр,
Арбаар чаллах төрдүгэр
Аал уот — кулуһун иннигэр
Алта аарыма кусчуттар
Арай биирдэ мустубуттар.

Хамыйах турар
Хара чааһа
Хасты да курууска иһиллибит,
Тэбэнэт кэпсээн
Тиллэр кэммин
Тимэс-быата сөллүбүт,
Тууттан куобах ылыллара
Туочунай дэммитэ ырааппыт,
Туһаха сөрдөн ыйанара
Дьону соһутара уурайбыт-
Уутугар-хаарыгар киирбиттэр,
Олуктаах суолтан тэйбиттэр.

Хамныгыр обонньор хан-хара иккиэйэх тиистэрин хамсата-хамсата ньаамырбыр:

• Үнүрүүн манна шылдыаммын,
Үөһэттэ-иин даһаны ыттаммын,
Үһүөйэх мороду иһариттэн
Түөрдү түннэри бизрбитим,
Шөбөтөх тыһы куш ордубута
Шөбүрүү көтө турбута!

Эриллэ хаппыт обонньор (Хамныгыр обонньор аттыгар опорор) этэр:

—Эс! Эгини барытын
Эриэккэс куодук ахтабын,
Эдэрбэр мизхэс баар этэ
Этэртэн дыктылээх сав бэрдэ!
Ол дыыл хаас диэн мэлигирэ,
Оболортон истэбин дьэ биирдэ.
Эргэ титимги үрдүнэн
Илинтэн арбаа түһүнэн
Икки хаас билигин ааспытын,
Истэтин ытан саайбытым,
Аппын быһыта кымныылыбын,
Алтыс алаастан булаттыбын,
Тыла суох сараас барбыттар,
Тымныйан көһүөн хаалбыттар!

Күүскэ көхсүн этитэн, күөмэийн дьоһуннаан онгостоот, кугас бытыгын эринэн, сангарда аны биир дьорбоот:

• Уһун саа ыраабы ылар
Урут да иһиллэр буолара...
Көрөртөн муокаһы чакчыта
Көрбүтүм быларыын бу манна.
Ытыы үгэнин саһана

Бүөтүр Тобуруокап «Кусчуттар чаай иһэллэр» айымньытынан туруоруу (4 кылаас оболоругар анаан)

Ыраас баһайы сарсыарда
Арай тулабар хойунна
Анды диэн бөҕө саната!
Иннибин көрөбүн, кэннибин көрөбүн,
Эчи, бири даһаны көрбөппүн!
Кулгаахпын хаста-хастабын,
Хос-хос иһиллээн ылабын —
Саһа син биир толору,
Саһа диэн адыһын хол-хойуу!
Иирдим дуу, баһайы, бу! — диэммин,
Иттэннэри кэлэн түһэбин...
Онно, доһоттоор, көрбүтүм
(Оо, дьэ, онно сөхлүппүн!)
Арыыкай, босхо былыкка
Андылар тулаһы олорбуттар,
Атахтара субу кытарсаллар.
Аахпытим — адыс уон абыстар!
Көр, оннук сорох дыыл көстүбөтүн
Көлөлөөх аһарын билбитим...

Бигэргэтэ ойон турда биир омунаах көкөт:

• Биллэр дьыала, биэс сыл буолла,
Мин эмиз оннугу көрбүтүм!
Отуччалаах өрүөл сылдьан,
Ойуурга тиинни тахсан,
Үс күн устата муммутум,
Өлбөккө чуурт-чаарт ордубутум.

Кунус тулабын көрүнэри,
Көндөй мунураат турарыгар
Көлөһүн бөбөнөн ыттыммын,
Оргууй тулабын одууланым,
Алааһым обого бу турар.
Алаады сыта анылыһар!
Хара сөрдөөбүм долгуйдум,
Үөрүүбэр мүлчү үктээтим.
Үөһэттэн охтон түмкүнээтим!
Түөһэйтим баараа!
Ол иһэн төлөбүн дьүүлэним бу киһин!

Улахан уолум уонната,
Уруогар үчүгэй, сүрэхтээх
Үлэһит киһи буолара
Өссө да ыраах буоллаба.
Кыра уол булугас, сытыы, өйдөөх,
Кырдыга, мин курдук буолуохтаах
Бу уол хас сыл билигин
Мунууой сөбөтөх ийэтин?
Кыһыым диэн кырбас эт кэриэтэ-
Кыһыары биир сааһын ситизбэ.
Мин дьоммор ким мастаан, от оттоон
Бизриэбэй?
Ким кэлэн кинилэри тэрийиэбэй?
Хараһым уулунан кэлбитин
Харса суох хаһыан кэбистим,
Курбуттан сүгэбин ылааммын,
Маспар батары саайбытым,

Баарбынан-суохпунан хаптыбытым —
Сири атаһым булуоҕа
Сэттиэйэх иһин курдуга!
Иккиһин төрөөбүт кэриэтэ
Итиннэ, оо үөрдүм да этэ!

Өйдүү обуста атаһын өөр сэмээр олорбут кырдыаһас, сыһы баайбыттыы быллабар, хоргуу куплуттуу култабар эмийс да эмис обонньор эмэхтээх дүлүннэ опорон эрэн:

—Өлүөх кэриэтэ тыһынаабын
Үчүгэйэ баһаам буоллаба.
Сэри кырымчык сылларыгар
Сибиниэс доруобунньук оннугар
Чүгүүнай баһайынан ытарбыт.
Тугу да холпоохко кыһыйарбыт.
Күһүм албаһа барарыттан,
Куруук хойбуу буоларыттан,
Халдыһаһы үрдүгэр тахсаммын.
Хаптаһын сыһы туруораммын,
Кыһаат, төлө тардыбытым.
Ытаат, сыалбар ыстаммытым...
Көрбүтүм биир да суох, мэлигир.
Хаптаһын ыраас, килэбир!
Соһуйан сиргэ силлээтим,
Сонно кэннибин хайыстым —
Аат доруобунньуктара бааллара
Арай бу хараарсан иһэллэр!
Нэһииччэ хаптаһын бизрбиһэр.
Дьэ кэлэн батыгыраһа түстүлэр!

Онуоха оройуон биир дьоһун үлэһитэ, кырдык тобо эрэ сонньуйда, кыттыыны ыларга быһаарынна:

—Мин да арааска тиксарым,
Бэйи эрэ, кэпсиим биирдэһин
Оболоох эһэттэн куотаммын,
Оруктаах тииккэ ыттаммын,
Түүнү быһа хаайтарбытым,
Түмүгэр утуктаан барбытым —
Күн тахсан, утуктаан издэттэ.
Күүһүм даһаны эһиннэ,
Эмискэ мүлчү тутунум —
Эһэм аһаар суулунум.

Атын обонньоттор:

—Оок-сиз! Ону дьэ хайаата?

Оройуон дьоһун үлэһитэ:

—Хайыта тыһтан кэбистэ!

Атын обонньоттор:

—Оок-сиз! Оттон эн уонна хайдах тыһынааххын?

Оройуон дьоһун үлэһитэ:

• Ону дуо? Отой да билбэтим,
Бэйэм да бэркиһэн кэбистим!

Бүттэ!

Мэхээчээн кусчут

Уолаттар Мэхээһи кустуу барыахха диэн күчүбүттүлэр ыраатта. Ону даһаны — сыһаа аһынан. Дьыһэ дьыһаан сыһытаах буолары гынна диэн. Эмээхсинэ эрэйдээх Ньюкууу көрсөн баран, «кус сизбэтэхпит уон сыл буолла» диэн суламмытыгар илбэс барыах буолан эрэннэрбитэ. Кус көнүлүмүтүгэр

Төрөөбүт соруугум

Билии төрдүн барытын бизрбит сирим баар -- Чурапчы

Чурапчы улуунун үөрэжин салалтатын «Сана олох» хаһыакка анал сыһыарыта

САЛАААЧЧЫ КОЛОНКАТА

«Үөрэхтээһин» национальнай бырайыагы олоххо киллэри

Улууслутугар үөрэхтээһин хайыскаларга сайдан иһэллэригэр үлэ утумнаахтык барар. Педагогтар уонна үөрэнээччилэр байлаларын кыахтарын арылларгыгар, сайыннаралларыгар аһаҕастык дьаһаллары ыыттыбыт. Ол курдук, Оҕо уонна ыччат дьосурун сайыннары сылын түмүктүү «Талаан чөмүлүнээтигэр» 2567 оҕо улуусу аһаҕастык дьаһаллар «JuniorSkills» улуустас ыҥыраагы, НПК өрөспүүбүлүкэтээҥи түһүмэс 64 үөрэнээччи 57 даҕылаатынан кыттан, 9 оҕо Бүтүн Россиятааҕы научнай кэмпириансийэлэргэ, куонкурустарга кыттар буоллупар. Икки кэнники ыҥыраага иһэ туһайар «JuniorSkills» улуустас ыҥыраагы, НПК өрөспүүбүлүкэтээҥи түһүмэс 30 компетенциянан 263 оҕо кыттына. Бу дьаһал орто анал үөрэх, эбии үөрэхтээһин, оскуола уонна уһуйаан баазаларыгар ыытылынна.

Улуус «Бастын учуутал» куонкуруһун кыайылаахтара «Педагогический марафон» кыттан, тыторокай хайыскаларынан Сыланга, Хадаарга, Мындабааһыга уруктары ыыттылар. Маастарыстыбаларын көрдөрдүлэр. Математика учууталларыгар бастаах дистанционнай 9, 11 кылаастар тургутуктарын соруудахтарын толорууга олимпиада ыытылынна. ИКТ сыһыары тутуллан көрүлүнэ. Салтыы химия учууталларыгар ыытыллыа.

Бу ый 22-25 күннэригэр тохсунньу-тааҕы сүбө мунньахха «Үөрэхтээһин» национальнай бырайыагы СӨ олоххо киллэри тула кэспэтибит мунньах онлайн нөҥүө эмиэ көрдөрүллэн, улуус

педагогтара интэриниэт нөҥүө көрдүлэр-иһитилэр. Биһиги улууслутуттан баһылыгы социальнай боллуруостарга солбуйааччы Н.И. Аммосов, үөрэх салалтатын үлэһиттэрэ, уһуйаан, оскуола салайааччылары, педагогтара, уопастыбаннас кыттыыны ыллылар.

Тохсунньу 22 күнүгэр СӨ Үөрэжин уонна наукатын министриэтибэтин, үөрэҥи сайыннарар институттар публичнай отчуоттарын өткөрдүлэр. Июнь күнүгэ СӨ Ил Дархана А.С. Николаев кыттылаах Пленарнай мунньах, ону тэнэ национальнай бырайыак 10 хайыскатын Оҕо дьыбарыаһыгар уонна Үөрэҥи сайыннарар, идэ таһымын үрдэтэр институтка сүрүннүүр сэмминээрдэр бардылар. Үлүс күнүгэ оскуола иннинээҥи үөрэхтээһингэ араас көрүлүнээх тэрилтэлэри сайыннарыа, дьэ кэргэнэ көмөлөһөр, ону тэнэ психологическай-педагогическай киинэр үлэлэрин тэрийиэгэ, нормативнай-правовой баазаларын онорууга, каадырдары бэлэмнээһингэ, уопсай орто үөрэхтээһин ФГҮеС олоххо киллэри, идэ стандарттарын ирдэбиллэригэр уонна ФГҮеС эппиэттиир педагогтары аттестациялааһын сэмминээрдэрэ, «Просвещение», «Русское слово» үөрэх кинигэтин кыһаларын методическай былаһаакката ыытылыннылар. Үөрэх министриэ В.А. Егоров улуус үөрэжин салайааччыларын кытта көрүстэ.

Үс күнү мэлдьи оскуола иннинээҥи тэрилтэлэргэ национальнай бырайыак чэрчитинэн «Оҕолоох дьэ кэргэттэргэ

өйөбүл» диэн муниципальнай пааспары онорууга бөлөхтөр үлэлэтиллэр. Маны тэнэ, бүтэһик күнүгэ диэри улуус үөрэжин салалталара «Муниципальнай таһымга «Үөрэхтээһин» национальнай бырайыагы олоххо киллэри механизмнара» стратегическай сессияга бэйэбит көрүүлэрибитин көмүскэтибит. Куорат оскуолаларын үөрэтэр-иитэр үлэлэрин уопутун көрдүбүт.

Бүтэһик күнүгэ «СӨ үөрэхтээһин тиһигин көдүүһүн үрдэтигэ кэтээн көрүү уонна хонтуруол үлэтин суолтата» мунньах, оскуола иннинээҥи үөрэхтээһин ФГҮеС сэмминээҥи ыытылынна.

Манна барытыгар туһааннаах исписэлиистэр, педагогтар көхтөөх

методическай уонна консультативнай өнөһү оноруу.

«Цифровая образовательная среда». Информационнай коммукационнай тутулу, каадырдары бэлэмнээһини санарды нөҥүө үөрэх тэрилтэлэрин бары көрүннэригэр, үөрэнээччи бэйэтин сайыннарар уонна сайдар аныгылыы куттала суох сыһыппараах үөрэх эйгэтин тэрийи. 2024 сылга диэри үөрэх тэрилтэлэрэ, куоракка-100МБ/с таа сиригэр, куораттыы тиһтээх бөлүөлөктөргэ – 50МБ/с түргэнээх Интэриниэт ситимигэр холбонуохтара.

«Учитель будущего». Идэ итэһэстэрин уонна интэриэстэрин, үлэ бизрээччи ирдэбилин учуоттуур педагогтар идэлэрин таһымын үрдэтэр, хаачыстыбалаах эбии үөрэҥи ылар кыахтарын хаачыһыы, идэ маастарыстыбатын аныгы сыһыппара технологиятын баһылааһын таһымын үрдэтии киллэрлэр.

«Молодые профессионалы». Идэ бизрэр орто анал үөрэхтэргэ үөрэх бырагыраамаларын сайыннаран түмүктүү тургутука идэни баһылаабыты көрдөрүү кириэбэ.

«Новые возможности для каждого». 2024 с. диэри анал үөрэх кыһаларыгар идэни ыһыага тохтоло суох үөрэҥи, дьон сана идэни баһыһылларын хаачыһыы.

«Экспорт образования». 2024 с. диэри үрдүк үөрэххэ тас дойдуттан кирии аһаанын үрдэтии.

«Социальные лифты». Идэ куонкурустарын сайыннаран, дьон бэйэлэрин идэлэрин уонна карьераларын үрдэтэллэригэр кыагы үөскэтии, тохтоло суох үөрэнэргэ, сайдарга усулусбуйа тэрийи.

Биһиги улууслутугар национальнай бырайыагы олоххо киллэригэ үөрэх хаачыстыбатын, материалнай-техническай хаачыһыыны тупсарыа, информационнай технологиялары сайыннарыа, чуолаан оҕолору идэ туһайар ситимнээх үөрэҥи, улуус иннинэ үлэтиир «Мындыр», «Профконструктор-Мой выбор» бырайыактары кэһэтигэ, федеральнай бырайыактарга «Билет будущего», «Проектория» онлайн уруктары, инженернай-техническай, цифровой, агроэкологическай хайыскалары диригэтэн үөрэтигэ, оҕо технопаркатын тэрийиэгэ уо.д. суолталаах сыал-сорук турар.

Т.В. ПАВЛОВА, үөрэх салалтатын начаалынньыга.

ИНТЕРВЬЮЛАР

Надежда Егорова Федорова, каадырынан хаачыһылы отделин начаалынньыга: Тутулуга суох үөрэх хаачыстыбатын сыаналааһын төгүрүк остуолугар кыттыыны ыллым. Ааспыт сылга үөрэх тэрилтэлэригэр элбэх үлэ барбытын, уопастыба уонна үөрэхтээһин аттыһыһыларыгар көдүүһүн, салайар үлэҥэ быһаарар механизм быһыһытынан тутуллуон сөбүн ыйан турар СӨ Үөрэх уонна наука министриэтибэтигэр, СӨ Үөрэжин уонна наукатын министриэтибэтин уонна үөрэх салалталарын иһинэн үлэтиир уопастыбаннай сэбиэттэргэ, улуус баһылыктарыгар, үөрэҥи сайыннарар уонна идэ таһымын үрдэтэр, идэни бизрэр үөрэхтээһин институттарыгар туһаай

ТЭТТИК СОНУННАР

Москвада, Орхуоспатаабы уһун өрөбүл кэмигэр Чурапчы Чыаптаратыттан 8 саастаах Зоя Дмитриева Аан дойдутаабы талааннар «Start Up» куонкурустарыгар Гран-прини ылан, от ыйыгар «Чемпионат исполнительских видов искусств – Олимпиада талантов «World Stars» Рос Анжелес АХШ» ыгырылына.

Маны тэнэ «Prince & Princess of the Universe 2019» кыттан «Little Princess of the Universe 2019» буолла. Уонна «Best in National Costume 2019» анал бириис хаһаайкатынан буолла.

Алтынны ыйга Кубага гастроллаан, Россия посольствотыгар үнүүлээн, эмиэ үгүс көрөөччү сүрэгин сүүйбүтэ.

«Зима начинается с Якутии» VI-с Өрөспүүбүлүкэтээби куонкурус «Фольклор» хайысхатыгар Гран-при кыайылаахтара – И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 15 хомусчут оҕолоро (сал. М.М. Слепцова), «Артек» МДЦ «Взгляд за горизонт» сменатыгар босхо путевокканан 21 күн сыһыана бардылар.

Тохсунньу 25 күнүгэр улуустаабы гимназияба Үөрэх салалтатын Социальной управление, Ылчат политикатын, Успуорт салалталарын өйөбүлүлэринэн Спидкубинна 1-кы аһаас улуустаабы чөмпүлүнээт ытылына. 7-тэн 57 саастарыгар диэри 11 оскуолаттан 64 үөрэнээччи уонна 3 нэһиликтэн улахан дьон кытына. Маны тэнэ, спидкубердар маастар-кылаастара уонна математическай головоломкага күрэхтэни ытылына.

«Моя семья – мое богатство» хаартысканан презентация күрээбэр 12 уһуаантан, 13 оскуолаттан барыта 57 төрөппүт кытына. Түмүккэ Одьулуунтан Гладкиннар, Сылантан Собакиннар, Хайахсыттан Филипповтар, Чакыртан Макаросетар дьэ кэргэттэригэр анал ааттар инэрилиннилэр, дипломнар туттарылынылар.

Оҕо сайдар кыабын түстээн

Ахсынны ыйга Болтоно нэһилиэгин Н.В. Местникова аатынан «Кэнчээри» уһуаана тэриллэбитэ 50 сылын баһиэтээтэ. Үгүс үлэһитигэр бэриниилээх иитээччилэр үлэлээн ааспыттара. Күн бүгүнүгэр диэри үлэһити сылдыар биер баай уопуттаах, айымнылаах үлэлээх, эдэрдэргэ холобур буолар иитээччибит **Ирина Афанасьевна Павлова** туһунан сырдатыхпыт баарабыт.

Ирина Афанасьевна оскуолаба кириэн үннинээби саастаах оҕолору иитиигэ-үөрэтигэ отут биэс сыл устата бэриниилээхтик үлэлээн кэллэ. Иитээччи идэтигэр 2 Недзэх Дьокуускайдаабы педучилище оскуола иннинээби сааһыгар уһууллан, 1982с. Амма оройуонугар үлэтин саҕалаабыта. Абабаа уон үс сыл таһаарылаахтык үлэлээн баран, 1996 сылтан «Кэнчээри» уһуаанна ситиһилээхтик үлэһити сылдыар.

Иитээччи үлэтин ымпыгын-чымпыгын толору баһылаан, иити-үөрэтии санаттан-саһа ыһымаларын таба туһанан, олоххо киллэрэр баай уопуттаах эдэрдэргэ үгүс холобур, бастың үлэһит буолар. Ол курдук, үлэтин уопутун улууска ытыллар педагогическай аабыларга, НПК-ба, сэмнээрдэргэ, кэнники сылларга олунньутаабы үөрэх үлэһиттэрин уопсай түмсүүлэригэр маастар-кылаастары, «Золотые занятия» ыһтан билиһиннэрэр, тарбаттар. Оҕо сайдар эйгэтин мини-мусуойунан тэрийэн, ситиһилээхтик үлэлэтэн,

улуустаабы экспериментальнай былаһаакка буолары ситиһэригэр тус кылаатын киллэрибитэ. Уһуаанмыт үлэтигэр улахан болҕомтотун оҕо тылын сайдытыгар уурар буолан, Ирина Афанасьевна даһылааттара сүннүүнэн бу хайысхага сыһыары тутуллан үгүс биһирэбили ылаппар. Холобур, «Туттүллубат буолбут саха төрүт тылын сөргүтүүгэ тыл оонньууларын туһаныт», «Оҕону бодоруһууга киллэрэр оонньуулар» уо.д.а. сылын аайы ытыллар өрөспүүбүлүкэтээби педагогическай дьаарбанкага уһуаан үлэтин сырдатан, 2017 сыллаахха «Радость общения» бырайыагы көмүскээн «Утум ситимин аһаас эйгэтэ» сетевой бырайыакка кириэри ситиспитэ.

Ирина Афанасьевна хас биридди оҕоҕо амарах сыһааннаабынан, төрөппүккэ үгүс субһитинэн биллэр. Кини оҕо айылгытынан инники сайдар кыабыр улахан болҕомтотун ууран, дьобурун, талааннарын, билэр-көрөр бабаларын уһугунналар үлэтин ситимнээхтик ыһтар. Сылын аайы иитиллээччилэрэ улууска ытыллар «Тыл хоһуун», «Чобуо чоорустар», «Күн сарданалара», «Олонхо дойдутун оҕотобун», «Сулусчааңна мааскалар» куонкурустарга (хоһоон аабытыгар, олунхо, чабырдах толоруутугар, киинэ, инсценировка) ситиһиллэрэ үөрдэр.

Иитээччи бэйэгэ талааннаах буоллабына, оҕоҕо биэрэр чахчы үгүс буолар. Ол курдук, Ирина Афанасьевна бэйэгэ

отус үчүгэйдик ытлыыр, уруһуйдуур, айар дьобурдаах. Кини үлэтэ урдүктүк сыаналанан, «За преданность делу», «За вклад в развитие дошкольного образования РС(Я)» бэлиэлеринэн наһараадаламмыта.

Ирина Афанасьевна нэһилиэк олоһор көхтөөхтүк кыттар. «Далбар хотун – 2015» улуустаабы күрэсин «Айыы Хотун» анал аат хаһаайката, өрөспүүбүлүкэтээби учууталлар XIII-с сийэстэрин кыттылааһа, «Россия Ийэлэрэ» хамсааһын чилиэнэ, нэһилиэк үгүс ыгырылаах сэбиэтин дьокутаата. Улахан дьэ кэргэн хаһаайката – бизэс оҕо тапталаах ийэтэ, тобус сиэн эйгээс эбэтэ.

Е.И. ИВАНОВА,
Болтонотооһу уһуаан
иитээччитэ.

Холобур буолар кэскиллээх учуутал

Улуустаабы гимназияба дириэктэри информатизацияба солбуйааччы, информатика учуутала, робототехникка куруһуогун салайааччыта **Игорь Васильевич Сивцев** – эдэр кэскиллээх учуутал. Оҕолору түмүү, интэриэстэрин тартыы – хас биридди киһиэхэ бариллибит талаан. ХИФУ математика уонна информатика институтун 2011 с. бүтэрэн үлэлээн саҕалаабыттан, бэйэтин талааннаах, сатабыллаах учуутал буоларын биллэрбитэ. Үгүс саналыы көрүүлээх эдэркээн уол Чурапчы улуһун робототехниктэрин түмсүүлэрин номнуо алтыс сылын салайар.

Сылын ахсын бэйэтин «Юный инженер» диэн бырайыагынан улуустаабы, өрөспүүбүлүкэтээби «РОБОФЕСТ» күрэххэ бэлэмнээн,

улуустаабы күрэххэ сыл ахсын тэрийэн кэллэ. 2014 сыллаахха гимназия үөрэнээччилэрэ Вася Ильин уонна Айсен Алексеев Арасыйыа «РОБОФЕСТ» күрээбэр бастааннар, Аан дойду таһымыгар АХШ-гар баран, Арасыйыа чизһин көмүскээн кэлбиттэрэ. 2018 сыллаахха Мичил Попов уонна Толя Попов эмиэ Арасыйыа «РОБОФЕСТ» күрэсин 3 призера буоланнар АХШ-гар барар чизһи ылбыттара эрэри, үбүлээһинэ көстүбэккэ, кыайан барбатахтара.

«Инникигэ хардыы» научнай-практическай к

ЫСПАРТЫБЫНАЙ УОПСАСТЫБАННАС ТҮМСЭР

Тохсунньу 25 күнүгэр улуус дьаһалтатын мунньахтыыр саалатыгар Чурапчы улуунун ыспартыбынай уопсастыбаннас мунньага ыытылынна. Мунньахха 3 болпуруос көрүлүннэ.

Бастагы болпуруоһунан Аммаҕа ыытыллар Саха норуотун 7-с ыспартыбынай оонньууларыгар бэлэмнэни туһунан болпуруоска иһитиннэриини улуус физическэй култуураҕа уонна успуорка управлениетын начаалынньыга Иван Ожонешников онордо. Кини бу күрэххэ барыта 16 күрүт киллэриллэрин билиһиннэрдэ. Хас биридди улуус итинтэн 13 көрүгүн талан ылан кытыахтаах. Путька ылар иһин сүүмэрдир күрэхтэһиилэр, сүннүүнэн, ыытыллан түмүктэнэн эрэллэр. Билинни туругунан Нам улууһа 143, Мэнэ-Ханалас — 124, Чурапчы — 116, Амма — 106 путькалаах инники иһэллэр. Барыта 113 кэмпиллээк мэтээл сонньонуба. Улууслук иһин 190 ыспарсымыан, 37 тиризньэр көмүскүүрэ былаанналар. Икки дьарыктыыр түмсүүлэр (сбордар) буолуохтара. Туһааннаах чөмпүйэнтэттэр иннилэригэр уонна бэс ыйыгар параднай форма эски иһигэр үлэ

ыытыллар, хайдах буолара, ханна сакаастанара бу күннэргэ быһаарыллыаҕа. Туһааннаах көрүгүнэргэ 10 ыспарсымыаны кытары контракт түһэрсилиннэ.

Барыта 25 ыспартыбынай федерация баар буолла (эрдэ 22 этэ). Сорох федерациялар салайааччылары уларыйда. Ол курдук кенүл тустууга — Михаил Кириллин, хайыһарга — Андрей Ноговицын, доруобуйаларынан хааччахтаахтарга — Иннокентий Матвеев, мас тардыһытыгар — Николай Аммосов, хапсаҕайга — Борис Архипов, аэробикаҕа — Анна Барашкова, хоккейга, шорт-трекка, фигурнай ханкылааһынга — Владимир Сивцев буоллулар.

Тыл эппиттэр хамаанда бэлэмнэниитигэр, ыспартыбынай форма, инвентарь булуунутугар санааларын үлэһиннилэр.

Иккис болпуруоһунан Чурапчытаагы физическэй култуура уонна успуорт институтун үлэтин туһунан ректор Иннокентий Готовцев кэпсириин иһиттилэр. Быйыл институт тэриллбитэ 20 сылын туолуохтаах. Үөрэтэр, олорор бааза сыллата тупсарыллар. Олунньу санатыгар устудьуоннар олорор уопсай

дьизлэрин тутуу сыбаайата түһэриллээҕэ. Институт күнүскү уонна кэтэхтэн үөрэтиинэн үлэтиир. Педагог, психолог, ыспартыбынай туризм, ыччаты кытары үлэ тэрийээччигэ, физкултуура учуутала идэлэри бизээр, олимпийскэй резервэ училищетын филиала баар. Педагогическай састаап таһыма ирдэбилгэ толору эппиэттиир, билигин 14 наука кандидата, 3 доктор үлэтииллэр. Икки киһи наука кандидата, 1 киһи доктор буоларга диссертацияны суруйа сылдьаллар. Научнай хайыскаҕа улахан болгомто ууруллар.

Сапгы итинник үлэлэр былааннара кэпсэннэ, элбэх ыйытылар кириэнэр эппиэттэннилэр.

Үсүһүнэн, улууска адаптивной успуорт туругун туһунан иһитиннэриини Чурапчы улуунун доруобуйаларынан хааччахтаахтар уопсастыбаннас тэрилталарын салайааччыта Римма Дьячковская онордо.

Кэпсэтиигэ нэһиликтэр икки ардыларыгар ыытыллар күрэхтэһиилэргэ болгомтону уураарга, ГТО нусматын туттарыыны ирдиргэ, оһуан ытыга традиционнай көрүнгэ дьарыктаныыны күүһүрдэргэ, оһо успуордун сайыннарыыга санааларын эппилэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Администрация МО «Чурапчинский наслег» Чурапчинского улуса
Республики Саха (Якутия)
РАСПОРЯЖЕНИЕ № 23

с.Чурапча

30 января 2019г.

О выделении специальных мест для размещения агитационных материалов на территории МО «Чурапчинский наслег»

На основании 6 ст. 61 Закона Республики Саха (Якутия) от 28.09.2011 964-З N 815-IV «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)», распоряжаюсь:

1. Установить следующие специальные места для размещения печатных агитационных материалов на территории МО «Чурапчинский наслег»:

- 1) Стенд АУ «ЦК «Айылгы»
- 2) Стенд Марьинчанского ПО
- 3) Стенд түөлбэ «Когалы»
- 4) Стенд түөлбэ «Нидьили»
- 5) Стенд түөлбэ «Куюхара»
- 6) Рекламные щиты, согласно приложению №1;

2. Направить настоящее распоряжение в территориальную избирательную комиссию;

3. Опубликовать настоящее распоряжение на стенде и на официальном сайте администрации муниципального образования «Чурапчинский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) (churapcha.sakha.gov.ru);

4. Контроль над исполнением настоящего распоряжения оставляю за собой.

Приложение:

1. Схема расположения рекламных щитов в с.Чурапча на 1 л.

А.ГЕГОРОВ, вр.и.о. главы МО.

Прокуратура иһитиннэрэр

Уураах туолуута хонтуролланар

Чурапчы улуунун прокуратура элбэх оһоһоох дьиз кэргэн босхо сир ылар быраабын көмүскээтэ.

2015 сылга муниципалитет дьиз туттарга элбэх оһоһоох ыалга инженериз-техническэй коммуникацията, уота суох босхо сир бизирбит.

Онон, Чурапчы улуунун прокуратура элбэх оһоһоох дьиз кэргэн быраабын көмүскүүр сыаллаах эбэһинэһин толорон, суука ирдэбил сайабылланньаны ытта.

Кэстүбүт кэһиллэри туоратар сыаллаах оройон прокурора Чурапчы улуунун федеральнай суутугар ирдэбил сайабылланньаны киллэрдэ, ол көрүүтүн түмүгүнэн ыйыллыбыт Чурапчы нэһилиэгэ бизирбит сирин элбэх оһоһоох дьиз кэргэнгэ инженериз-техническэй коммуникацияны киллэрэрин туһунан эбэһинэс олохтонно.

Суут уураабын туолуута оройон прокуратура хонтуроллугар сылдьар.

И.В. ЯДРЕЕВ, улуус прокурора, юстиция сүбэһитэ.

Бырааптара көмүскэннэ

“Маарыкчаан” потребительскэй холбоһук “Саха өрөстүүбүлүктүн олох-дьаһах коммунальнай хайаайыстыба” хайыскатын федеральнай сокуон ирдэбиллэрин тутууутугар Чурапчы улуунун прокуратура бэрэбизрээ ытта.

Быһаарыллыбытынан, Российской Федерация “Иттиини бизэрэр туһунан” федеральнай сокуон ирдэбиллэрин кэһитэ булулунна. Ол курдук, “Маарыкчаан” потребительскэй холбоһук икки хондолунаа болдоммут кэмэ, ол эбэтэр 2018 с. балаһан ыйын 6 күнүгэр иттиини саалатыгар холбонмокко, иттиинэн хааччылааха тураллара булулунна. Ыйыллыбыт кэһини биричинэһинэн иттиинэн хааччылар эбийиэктэри үлэлэтэргэ бириэмэтигэр сөптөөх техническэй үлэлэр ыытыллыбатахтара буолар.

Ити чаһыта олобуран, улуус прокуратура “Маарыкчаан” потребительскэй холбоһук дьуһунастаах сирэйигэр административнай дьыаланы көбүттэ (нэһилиэнэһ

Биһиги суруйаллар

“Өйдөбүннүк сквер” бырайыага өйөннө

Төлөй нэһилиэгэр эдэр, эрчимнээх дьаһалта баһылыга И.В.Николаев үлэтин-хамнаһын бэркэ сабыалаата.

Асылт 2018 с. олохтоох инициативалары өйүүр бырайыакка Төлөйдөөсү А.С.Бродников аатынан “Аартык” НАД-ы өрөмүөнөздүнүгэр туһуламмыга, Билигин нэһилиэгиниз киэн-куон, сырдык фойеһаах, сахалыы куттаах-сүрдээх, сэргэх бибилиэтиэкэлээх култуура киинигэр үөрэ-көтө түмсэр.

Ити үтүө бырайыак салбанар. Алтынны 21 күнүгэр 2018 сылга олохтоох нэһилиэгиниз уопсай муннаба ытыллыбыта. Барыта 92 киһи кэлэн кыттыһыны ылбыта “Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат” дьин этиминиз сизгиттэрэн, Төлөй олохтоохторо аба көлүөнэ оһорон ааспыт олоһун-дьаһабын, үлэтин-хамнаһын үйэттэр

сыаллаах Өйдөбүннүк скверин сандарды бырайыагы өйүүллэрин биллэрдилэр. Бу үйэлээх үлэ-хамнас оһо-аймагы, эдэр ыңчаты патристическай өйгө-санааһа иитэрэ саварбахтаммат.

А.Р. ЗАХАРОВ.

Выборы — 2019

Автономное учреждение Республики Саха (Якутия) «Редакционно-издательское объединение «Сана олох» Чурапчинского улуса

СВЕДЕНИЯ

Орасценках АУРНО «Сана олох» по размещению агитационных материалов в газете «Сана олох» и на изготовление агитационной полиграфической продукции на выборах главы МО «Чурапчинский наслег», главы МО «Хаяхсытский наслег», депутатов наслегного Совета МО «Хаяхсытский наслег» назначенных на 17 марта 2019 г.

31 января 2019 г.

Публикации на платной основе

Газета «Сана олох», тарифы на печатные площади:

1 полоса формата А3 – 20 000,00 рублей.

1/2 полосы формата А3 – 10 000,00 рублей.

1/3 полосы формата А3 – 6 600,00 рублей.

Жеребьевка на платные печатные площади для опубликования агитационных материалов состоится 15 февраля 2019 года в 10 часов по адресу с. Чурапча, улица Карла Маркса, дом 26 «а» (здание редакции газеты «Сана олох»).

Изготовление агитационных материалов

Тарифы на полиграфическую продукцию:

Плакат: цветная печать, формат А3 – 60 рублей.

Плакат: цветная печать, формат А4 – 30 рублей.

Плакат: черно-белая печать, формат А3 – 30 рублей.

Плакат: черно-белая печать, формат А4 – 15 рублей.

Буклет: цветная печать, формат А3 – 200 рублей.

Буклет: цветная печать, формат А4 – 100 рублей.

Буклет: черно-белая печать, формат А3 – 100 рублей.

Буклет: черно-белая печать, формат А4 – 50 рублей.

Печать выполняется с готовых макетов.

В случае отсутствия макетов есть услуги дизайнера.

Тариф услуги дизайнера от 500 рублей.

Наш адрес: Чурапчинский улус, с. Чурапча, улица Карла Маркса, дом 26 «а».

Время работы: 09ч. 00м. – 17ч. 00м., обеденный перерыв 13ч. 00м. – 14ч. 00м. Выходные дни: суббота, воскресенье.

Контакты: редактор-директор – 8(41151)41332, зам. редактора-директора – 8(41151)41265, бухгалтерия – 8(41151)41358. Электронный адрес: sanaoloh@mail.ru

Людмила ГОРОХОВА, и.о. редактора-директора.

Муниципальное образование «Чакырский наслег»
Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

ИНФОРМАЦИЯ

Администрацией МО «Чакырский наслег» 9 октября 2018 года в целях реализации в рамках программы по поддержке местных инициатив было проведено публичное слушание по защите проекта «Ремонт внутрипоселковой дороги». На собрании присутствовало 123 жителей наслега.

Важной проблемой для жителей с. Топон Чакырского наслега Чурапчинского улуса является состояние дороги улиц: улица Терут – протяженность 664 метров. Данная дорога является самым проблемным участком внутрипоселковых дорог. В период распутицы, летом и осенью, когда идут дожди, дороги становятся почти непригодными для использования. К сожалению, в этот период времени года, автомобили в определенных дни вообще физически не могут проехать, в связи с чем жители села испытывают сложности. Реализация данного проекта улучшит состояние дороги. Качественные улицы обеспечивают комфортные условия в жизни населения. Многие сегодня нуждаются в услугах внутренней перевозки, а состояние дорог внутри населенного пункта далеко не соответствует требованиям. На статью по ремонту дорог местного значения предусматриваются незначительные финансовые средства, которых недостаточно для качественного ремонта, поэтому самым эффективным способом организации работы на высоком качественном уровне является использование Программы реализации местных инициатив.

Собрание, прослушав и проголосовав приняло решение 100% поддержать проект программы «Ремонт внутрипоселковой дороги».

А.А. АНУФЬЕВ,

главный специалист администрации МО «Чакырский наслег».

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЫЛАНСКИЙ НАСЛЕГ»
ЧУРАПЧИНСКОГО УЛУСА (РАЙОНА) РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

1 сессия

РЕШЕНИЕ № 1

18 января 2019 года

с. Усун-Кюель

Об утверждении состава ИКМО МО «Сыланский наслег»

В соответствии с пунктом 7 статьи 18 Закона РС(Я) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)», в связи с истечением сроков полномочий предыдущего состава ИКМО МО «Сыланский наслег», наслегный Совет муниципального образования «Сыланский наслег»

РЕШИЛ:

1. Утвердить новый состав избирательной комиссии муниципального образования «Сыланский наслег» согласно приложению № 1.

2. Настоящее решение вступает в силу со дня его официального опубликования.

Приложение № 1 к решению наслегного Совета

депутатов МО «Сыланский наслег» № 1 от 18 января 2019 года

СОСТАВ избирательной комиссии МО «Сыланский наслег»

№	Ф.И.О.	Дата рождения	Место работы	Образование	Стаж работы в избир. комиссии	Партийность	Какой партийной рекомендован	Является ли муницип. служащим
1	Игнатьева Туяра Иннокентьевна	06.10.1975	П о м воспитателя МБОУ д/с Сулусчаан	Среднее начальное	10 лет	беспартийная	самовыдвижение	нет
2	Чиркова Саргылана Ивановна	18.04.1994	МБОУ д/с Сулусчаан	Незакон высшее	-	беспартийная	самовыдвижение	нет
3	Васильева Пелагея Петровна	01.06.1964	Социальный работник	Среднее проф.	6 лет	Член партии ЕР	самовыдвижение	нет
4	Иванова Василий Гаврильевич	02.08.1986	МРЧ № 5	высшее	-	беспартийный	самовыдвижение	нет
5	Дьяконова Светлана Николаевна	14.10.1968	Сыланская участковая больница	Среднее проф.	-	беспартийная	самовыдвижение	нет
6	Игнатьева Мария Матвеевна	07.08.1967	МБОУ Сыланская СОШ	высшее	-	беспартийная	самовыдвижение	нет

БИЛЕТЕРИИ/ОБЪЯВЛЕНИЯ

В связи с утерей, считать недействительным военный билет на имя Сивцева Михаила Михайловича, выданный военным комиссариатом Чурапчинского района.

Кэриэтэбит

Ахтабыт, саныыбыт, суохтуубут...

Күндү таппаллаах кэргэним, аҕабыт Герасимов Дьулустан Эдуардович олхотон туораабыта бу дьыл олунньу 4 күнүгэр биһир сыла туол